

Model zadrževalnika Božna, ki ga preizkušajo v VGI Ljubljana na Hajdrihovi 28, so si ogledali vsi udeleženci nedavnega pogovora o gradnji tega pomembnega priljubljanskega vodnogospodarskega objekta (Slika: Stane Jesenovec)

KAKŠEN BO ZADRŽEVALNIK BOŽNA – I.

Gremo po nasvete v Logatec in Novo Gorico (?)

5. januarja so se zbrali na Vodnogospodarskem inštitutu na Hajdrihovi 28 vsi, ki jih zanima izgradnja zadrževalnika Božna nad Polovim Gradcem. Vodnogospodarski strokovnjaki, upravni delavci, predstavniki skupnosti Slovenije so v besedi in praksi lahko spoznali, kako bo izgledal ta velik vodnogospodarski objekt. Mi smo se odločili, da nekatere vidike vsajanja te pregrade v naše okolje predstavimo v našem glasilu. Prvi sogovornik je direktor VGI Ljubljana dipl. inž. Mitja Starec. Najprej nas je zanimalo, kako daleč so priprave za izgradnjo zadrževalnika Božna in, kje je pravzaprav vzrok za odločitev za postavitev tega objekta?

»Problem visokih voda na povodju Gradašnice, predvsem v letih 1926 in 1933, je še vedno opozorilo za južni del Ljubljane, da lahko pride do katastrofalnih poplav, ki bi povzročile ogromno gospodarsko škodo. Ideja o izgradnji zadrževalnika ali zadrževalnikov na povodju Gradašnice ni nova. O tej problematiki razpravljamo praktično že polnih dvajset let. Problem je predvsem prostorske narave. Z zadrževalnikom na povodju Gradašnice prizadenemo posamezne površine, ki so sedaj poseljene, nastopa pa tudi problem cestne povezave med Ljubljano in Polhograjsko dolino. V preteklih letih so govorili o zadrževalniku na področju Žerovnika nad Bokalcami, kjer bi lahko z relativno majhnim zadrževalnikom dosegli pomemben učinek pri zmanjšanju visokega vaha na Gradašnici. Ker zaradi poselitve to ozemlje za zadrževalnik ni več primerno, se je stroka morala umakniti in je tako kot edina možna lokacija na povodju Gradašnice ostala lokacija po sotočju Velike in Male Božne, kjer naj bi postavili zadrževalnik Božna. Ta bi s 5,5 milijonov kubičnih metrov koristnega akumulacijskega prostora nudil zanesljivo varnost tako Polhograjski dolini, kakor tudi južnemu delu Ljubljane, pred visokimi vodami Gradašnice. Če k temu dodamo še nameravano izgradnjo zadrževalnika na povodju Horjušice pri vasi Brezje, z zmogljivostjo nad 2 milijona kubičnih metrov, bi rešili Ljubljano pred nevarnostjo 100-letnih voda. Do takrat pa nad našim mestom še vedno visi nevarnost katastrofalne poplave ali poplav.«

Zakaj pri pogovorih o tej problematiki radi izpostavljate aktualno vodnogospodarsko usodo Nove Gorice?

»Poanta primerjave med Ljubljano in Novo Gorico je v tem, da se ljudje zavejo nevarnosti običajno šele potem, ko jih ta nevarnost prizadane. Omenil sem, da sta Polhograjska dolina in južno obrobje Ljubljane doživela katastrofo 1926. in 1933. leta. Obe letnici sta zelo odmaknjeni in nekako smo navajeni videti v Gradašnici miren vodotok, kateri v zadnjih letih dejansko ne povzroča nekih

velikih nevšečnosti. Isti primer je bil praktično tudi v Novi Gorici. Tudi tam so močno urbanizirali celotno območje, niso primerno uredili odtoke in ob velikih padavinah 1984. leta in 1987. leta so doživeli velike poplave. Prej pa jih voda ni ogrožala več desetletij. Takoj po prvi poplavi so spoznali, da morajo pristopiti k izgradnji zadrževalnika Pikolut. Če se spet vrneemo v Ljubljano, mislim, da bi bile zadeve zelo hitro rešene, če bi zajela področje Gradašnice nevarna ujma. V tem primeru bi prišle določene strokovne rešitve hitreje do veljave, kakor v sedanjem trenutku.«

Navedite nekaj osnovnih tehničnih in gradbeniških ter vodnogospodarskih podatkov o zadrževalniku Božna.

»Zadrževalnik Božna je zadrževalnik suhega tipa. Svojo funkcijo bi odigral samo v času visokih voda (nad 20 letne), zadržal bi visokovodni val. Ko bi naravna nevarnost minila, bi se ta voda iz zadrževalnika izpraznila, oziroma bi odtekla po strugi Gradašnice. Volumen koristne prostornine zadrževalnika bi bil približno 5,5 kubičnih metrov, s tem, da bi bila pregrada na sotočju Velike in Male Božne nasutega tipa, visoka približno 40 metrov. V njej bi bilo vgrajenega nekaj na 600 tisoč kubičnih metrov materiala. Naloga pregrade je v tem, da zmanjša pretok visokih voda Gradašnice v profilu Bokalc iz 290 kubičnih metrov na sekundo, kot cenimo sedanjno 100-letno visoko vodo, na 164 kubičnih metrov na sekundo, to je tisto vodo (10 letna), ki jo je sedanja struga Malega grabna ob minimalnih korekcijah sposobna prevajati v Ljubljano.«

Kakšen pa bo vpliv pregrade na okolje?

»Pri vsaki tako veliki gradnji pride do vpliva na okolje. Mislim da izgradnja akumulacije Božna pri tem ne bo nobena posebnost. Pri projektiranju oziroma pri posegu v prostor bodo vse strokovne službe upoštevale vse predloge in vse podatke o varstvu okolja, tako, da bi bil ta objekt čim bolj vključen v krajino. Po drugi strani pa se zavedamo, da bo ta poseg naletel na določene pripombe oziroma na določene probleme pri krajinah oziroma v krajevnih skupnostih, ki so na tem področju. Mislim, da bomo s pametnim pogovorom in z zavestnim pristopom lahko razrešili vsa pereča vprašanja, ki bodo nastala pri izgradnji tako velikega vodnogospodarskega objekta.«

P. S. O poteku priprav na gradnjo zadrževalnika Božna bo redno poročal tudi Radio Glas Ljubljane (UKV 102,4 MHz) v svojih rednih prispevkih o Območni vodni skupnosti Ljubljana – Sava, ki so običajno na sporedu ob 16.10.

STANE JESENOVEC

GRADNJA TELEFONSKIH ZMOGLJIVOSTI NA ŠKOFLJICI IN LAVRICI GRE H KONCU

Na telefone bo treba počakati nekaj mesecev

Pred dobrimi dvema leti so krajanje Škofljice in nekoliko kasneje tudi Lavrice s Podjetjem za ptt promet Ljubljana podpisali posebna sporazuma, po katerih bodo dobili 500 oziroma 290 novih telefonskih priključkov. Sporazuma določata, da krajanje sami na svojem območju zgradijo krajevno kabelsko omrežje, delovna organizacija ptt prometa pa zagotovi novo telefonsko centralo ter prenosni sistem oziroma povezavo do nadrejene glavne centrale v Ljubljani. Takšni sporazumi se zaradi slabega gnotnega položaja ptt prometa v zadnjem času vedno bolj uveljavljajo.

Dogovorjeno je tudi bilo, do kdaj naj bi bila vsa dela opravljena in kdaj bodo dobili nove telefone. Ker je do danes rok že krepko prekoracen, so krajanje, razumljivo, nejevoljni. Gradbeni odbora in krajanje so se pri gradnji obeh omrežij izjemno potrudili, nad gradnjo pa je bdel tudi koordinacijski odbor na ravni občine. Z delom in denarjem so doslej zagotovili okrog 93 oziroma 60 milijonov dinarjev, čeprav dokončnega obračuna še ni, bo pa kmalu narejen. Omrežji sta skoraj v celoti zgrajeni. Preostala in dodatna dela, ki jih morajo krajanje še opraviti, bodo končana najkasneje do konca aprila, zagotavlja izvajalec del, center za investicijsko vzdrževanje tozda Telekomunikacije. Tako bosta lahko maja omrežji kvalitativno in tehnično prevzeti in zanj pridobljeno uporabno dovoljenje. Vendar vzrokov za zamudo ni iskati v gradnji omrežja. Botrovala ji je vrsta drugih objektivnih okoliščin.

Celoten inženiring od izdelave tehnične dokumentacije, dobave opreme do montaže nove centrale in prenosnega sistema je prevzela Iskra. Pri delu je naletela na nekatere nepredvidene, toda razumljive težave. Na Škofljici bo stala prva digitalna telefonska centrala v sistemu Iskra 2000 v Sloveniji. Za glavno ljubljansko centralo bo povezana po optičnem kabelu z digitalnim prenosnim sistemom, kar je tudi novost. Centrala, optični

kabel in prenosni sistem so plod lastnega znanja strokovnjakov Iskre Telematike, Elektrooptike in Elektrozvez. Ker je uvajanje nove tehnologije zahtevalo nekaj več naporov, se je vse skupaj zavleklo.

V Podjetju za ptt promet Ljubljana so se za digitalno tehnologijo odločili zato, ker za nove centrale tako predpisuje Skupnost JPTT, ker Iskra proizvodnjo starih tipov central opušča, ker je sorazmerno poceni in podobno. Predvsem pa je to zahteva sodobnega časa, kajti digitalna tehnologija omogoča hitrejšo, kakovostnejšo in številnejšo telefonske storitve.

Kljub vsem razvojnim težavam je danes kontejnerska telefonska centrala na Škofljici zmontirana in jo pravkar preizkušajo. Tudi optični kabel je že položen. Če bodo v Iskre Elektrozveze izpolnili obljubo in pravočasno dobavili opremo in zmontirali prenosni sistem, bo celotna nalozba pripravljena za poizkusno obratovanje najkasneje do konca maja, se pravi takrat, ko bosta dokončno zgrajeni in prevzeti tudi omrežji. Vendar pa takrat še ne bo mogoče začeti s priključevanjem novih telefonskih naročnikov.

Najprej bo treba telefonske naročnike iz stare škofljiške centrale priključiti na novo. Nato bo na vrsti preizkušanje nove centrale pod prometno obremenitvijo, saj njenega delovanja ni mogoče simulirati, dokler ni vključena v promet. Odpraviti bo treba vse morebitne napake in pomanjkljivosti, ki se lahko pojavijo pri obratovanju centrale in prenosnega sistema. Po izkušnjah sodeč, bo preizkušanje trajalo približno dva meseca. Šele nato bo mogoče začeti s postopnim vključevanjem novih telefonskih priključkov.

Prvi telefoni bodo na Škofljici in Lavrici zavzeli julija meseca in nato postopoma tako, da bodo vsi krajanje, vključeni v sporazuma, dobili telefone najkasneje do konca septembra letos.

BORIS ZIHERL

PO SLEDEH DELEGATSKIH VPRAŠANJ

Barjani o nadvozu Ižanke nad avtocesto

Na podlagi predlogov KS Barje za spremembo projekta Ižanske ceste z južno obvoznico AC, z dne 14. 9. 1987 in 8. 10. 1987, je projektant (tov. Potočnik, TOZD Projekt, SCT) izdelal pisno poročilo o alternativnih možnostih križanja. V poročilu je obdelal štiri variante in jih primerjal s projektno rešitvijo, za katero je bilo izdano gradbeno dovoljenje.

Poročilo je SCT posredovala Svetu KS Barje (uličnemu odboru in prizadetim krajanom), ki je sklical sestanek dne 7. 12. 1987. Na tem sestanku je Svet KS Barje predstavnikom SCT predložil svoj predlog variante podvoza Ižanske ceste, ki naj bi po njihovem mnenju bistveno dopolnjeval varianti podvoza, ki jih je v svojem poročilu ovrednotila SCT.

Predstavniki SCT (na čelu z direktorjem DO Cestni inženiring tov. Skuljem ter odgovornim projektan-

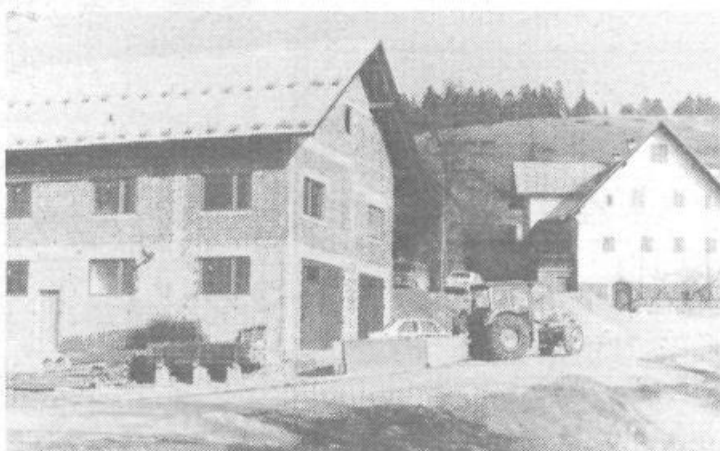
tom tov. Potočnikom), so se obvezali varianto KS Barje enakovredno proučiti (strokovno ovrednotiti) ter se udeležiti ponovnega sestanka.

Na naslednjem sestanku, ki je bil 17. 12. 1987 so prizadeti krajanje in Svet KS Barje upoštevali strokovne utemeljitve projektanta s katerimi je le-ta zavrnil predloge o podvozu. Na tem sestanku je bilo odgovorjeno, da se ustanovi posebna komisija (predstavniki KS Barje, občine Ljubljana Vič-rudnik, projektant in izvajalec), ki bo sproti spremljala gradnjo nadvoza Ižanske ceste ter pripravljala predloge za sporazumno določitev odškodnine lastnikom stanovanjskih objektov, ki bi bili med gradnjo nadvoza kakorkoli poškodovani. V upravičenih primerih bo investitor pristal tudi na odkup najbolj prizadetih objektov.

IZVRŠNI SVET

Podobno kot marsikje drugje, tudi na Črnem vrhu zimski plugi te dni počivajo

Črni vrh dobiva vse lepšo podobo

dveh garaž za gasilce tudi prostore za KS in civilno zaščito, večnamensko dvorano in pa seveda potrebne sanitarije zgoraj in spodaj. Zdaj ga čakajo še zaključna dela, ki pa so odvisna od tega, ali bodo dobili dodatna namenska sredstva.

Kako nad težave?

Seveda pa se na Črnem vrhu dobro zavedajo, da z izgradnjo novega doma še ne bodo rešili vseh problemov. V kraju so še vedno brez vsake doba-ve kruha, mesa, sadja in mleka, saj se v Mercatorju TOZD Dolomiti, ki oskrbuje malo vaško trgovino, ne zdi vredno, da bi za tako skromno količinsko prodajo vozil to blago tako visoko v hribe (12 km od Polhovega Gradca). Črnovrščan-

ni, ki hodijo delat v Ljubljano ali Polhov Gradec pa zdaj problem rešujejo tako, da si ta živila enostavno nabavijo kar sproti, zopet drugi pa jih pridelajo kar doma.

Nič manj sivih las vaškim možem ne povzroča tudi upad krajevnega prebivalstva, (celotna KS Črni vrh trenutno šteje 515 prebivalcev in 104 hišne številke). Ljudje se namreč vztrajno odseljujejo v dolino, kjer so boljši pogoji za življenje, tisti, ki bi radi ostali in zidali, pa se težko dokop-ljejo do zemljišča. Z le-tem na zaizidalnem delu Črne vrha še vedno upravlja Gozdno gospodarstvo Vrhnika in pot do potrebne dokumentacije za individualne graditelje je prav zavoljo tega kar se da dolga in zavita.

Podobno je tudi s socialnim zavarovanjem kmetov. Strm brežinski svet, ki sestavlja pretežni del Črne vrha, je vse prej kot ugoden za kmetijstvo, kmetje pa morajo, kot pravijo, prispevati natanko iste dajatve, kot tisti, ki žive na ravnini.

Le za spoznanje boljše je pri telefonih. Na območju celotne KS imajo trenutno okrog 30 telefonskih priključkov, kar pa seveda še zdaleč ni vse, kar bi potrebovali. Vsem preostalim naročnikom za zdaj pač ne preostaja drugega, kot da lepo počakajo, da v Polhovem Gradcu zgradijo večjo telefonsko centralo.

Kmalu nov vodovod

Letošnja nenavadno topla in suha zima je prišla

Črnovrščanom kot nalašč za njihovo staro komunalno nalogo – vodovod. Prav te dni so krajanje v spodnjem delu Smolnika položili 1417 m glavnega voda, pri čemer so morali spriču hude strmine kopati kar na roke. Z nabavo materiala pa jim je priskočila na pomoč Območna vodna skupnost Sava–Ljubljana.

Vsekakor je najpomembnejše, da smo prišli na prvo prioriteto letošnjega plana komunalne skupnosti,« je zadovoljen z delom Milan Košir. »Lani pa smo bili še v drugi prioriteti in še to šele tam na 24 mestu. Te dni pa pričakuje naš gradbeni odbor ponudbo izvajalcev za rezervoar, črpalnico in raztežilnike.«

Nova vodovodna napeljava bo pomenila za Črni vrh prav gotovo veliko pridobitev. Tembolj, ker se lahko zdaj z njo pohvali (pa še to le z dotrajano) le vaška osnovna – šola štirirazrednica in gostišče Blagajka. Kmetje v Smolniku pa so še vedno odvisni izključno od kapnic. Prav zato se bodo žulji domačih udarnikov, ki se te dni spopadajo s strmino, toliko bolj obrestovati.

BRANKO VRHOVEC

Na vaški meteorološki postaji

